

Konturteckning av ett forskningsprogram

M³ – mode, miljö och marknad

Björn Brorström och Johan Sundeen

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Omslagsbild: "You wear your heart on your sleeve" av Emelie Johansson, modedesignstudent som representerar Sverige i en internationell modetävling för unga modedesigners i Nya Zeeland i mars 2010. **Foto:** Henrik L. Bengtsson
Layout: Mats Palmquist **Tryck:** Responstryck februari 2010

Vision och verksamhetsidé

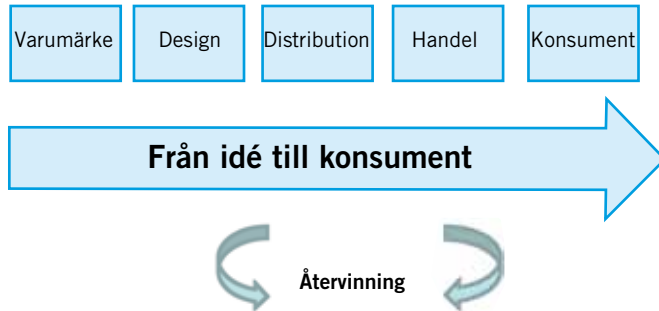
HISTORISKA SÅVÄL SOM samtida faktorer ger goda skäl för att tala om Borås i termer av Sveriges textila huvudstad. Kommunen och den omgivande Sjuhäradsregionen förvaltar i den textila traditionen ett unikt kultur- och näringslivshistoriskt arv; ett arv som lever vidare och ständigt förnyas i den dynamiska textil- och modenäring som har sin bas i staden. Inom det geografiska närområdet finns hela den kunskapskedja, likväl som all den infrastruktur, som näringen behöver, samlad.

Allt sedan grundandet av Tekniska Väfskolan 1866 har utbildning för textilnäringens behov haft ett säte i Borås. Genom inlemmandet av Textilinstitutet i Högskolan i Borås 1986 skapades en akademisk miljö som utvecklats till det ledandet centrat i Norden för högre utbildning och forskning inom det textila fältet.

Högskolan i Borås vill, i egenskap av kunskapsnav i den funktionella regionen, närmare sammanföra den mångfald av aktörer som ryms inom detta kunskaps- och kompetenskluster; med målet att utveckla Sjuhäradsregionen till ett skandinaviskt textil- och modecentrum av europeisk och global relevans. Det främsta medlet för att förverkliga denna vision är forskningsprogrammet **M³ – Mode, miljö och marknad**, vilket syftar till att utveckla ny kunskap om den textila värdekedjans beståndsdelar, och näringens i förhållande till andra branscher särskilda egenskaper. Programmet ska också resultera i ökad effektivitet inom branschen samt i nya företag och produkter.

Bildligt talat handlar forskningen inom **M³** om att följa och påverka hela utvecklingsgången från ax till limpa, det vill säga att interaktivt ta del av de processer som äger rum från en idéns födelse till den färdiga och distribuerade textila produktens slutliga möte med konsumenterna. Till detta kommer att forskningsprogrammet, i enlighet med Högskolan i Borås värdegrund, integrerar ett hållbarhetsperspektiv som bland annat kommer till uttryck i forskning kring återvinning och återanvändning.

Den textila värdekedjan

*Bild 1: Forskar-
grupperna inom
M³ studerar inter-
aktivt hela den textila
processen från idé till
konsument.*

Inom ramen för M³ rymms en lång rad angelägna forskningsområden, som samtliga har en stark tillämpningsorientering. Forskargrupper studerar och förklarar exempel på fram- och motgång, och levererar förslag till effektivare verksamhetsformer såväl som bidrar till utvecklingen av nya produkter.

Regionens näringslivsstruktur (se avsnitt 4) och Högskolan i Borås tydliga profil som ett mot det kvalificerade yrkeslivet inriktat lärosäte har varit viktiga utgångspunkter för M³. Forskningsprogrammet baseras på en flervetenskaplig ansats i enlighet med lärosätets övergripande forskningsstrategi och ansluter till flera av de områden inom vilka Högskolan i Borås står i begrepp att söka examensrättigheter på forskarnivå.¹

I dialog och interaktion med näringsliv, offentliga aktörer, forskningsinstitut samt kulturinstitutioner som Textilmuseet, ska professionslärosätet Högskolan i Borås utveckla M³ till en internationellt konkurrenskraftig miljö för forskning och produktutveckling. Detta partnerskap har potential att bli stilbildande och få stor nationell betydelse.

1. I en successiv process ska Högskolan i Borås sträva efter att erhålla forskarutbildningsrättigheter inom följande sex områden: biblioteks- och informationsvetenskap, handels- och tjänstvetenskap, lärarutbildning och pedagogisk yrkesverksamhet, resursåtervinning, textil och mode samt integrerad vårdutveckling. Härutöver kommer lärosätet att ansöka om examensrättigheter på forskarnivå inom det konstnärliga området.

M³ – en KK-miljö i Sjuhäradsregionen

M³ HAR EGENSKAPER som gör det väl lämpat att vidareutveckla i dialog och samarbete med forskningsfinansiären KK-stiftelsen. Stiftelsen stödjer forskning som sker i samverkan med det omgivande samhället och har sin bas vid högskolor och nya universitet. Samproduktion är den term som används för att illustrera den styrka som uppstår genom samverkan mellan aktörer från olika sfärer.

2008 startade KK-stiftelsen satsningen KK-miljöer, vilken syftar till att ”göra det möjligt för de nya lärosätena att forma strategiska profiler tillsammans med näringsliv, institut och samhälle”.² Programmet, som sträcker sig över en period om minst tio år, skall främja profilering, samproduktion och uppbyggnad av internationellt konkurrenskraftiga kunskapsmiljöer.

Som ett första led i strävan efter att etablera en KK-miljö i Sjuhäradsregionen presenterade Högskolan i Borås 2008 programförklaringen *Det kompletta professionsuniversitetet: en miljö för kunskap och kompetens*. Programförklaringens bärande idé var att fullfölja profileringen av Högskolan i Borås som ett lärosäte vars utbildning och forskning kännetecknas av en integration av akademins och professionernas diskurser. I fem punkter skisserades ”en nationell modell för hur akademien kan inta en tydligare roll för regional tillväxt- och välfärdsutveckling”. Bland annat lyftes professionslärosätets betydelse för de små och medelstora företagens utveckling fram.³

Programförklaringen ledde inte till något avtal med KK-stiftelsen om finansiering av högskolans utvecklingsprogram, men fick avgörande betydelse för ett intensifierat profilerings- och kvalitetsarbete vid Högskolan i Borås.⁴ Det idé- och utvecklingsarbete som gjordes 2008 ligger även till grund för de fortsatta diskussionerna med KK-stiftelsen.

M³ är väsentligen en applicering och konkretisering, inom ett väl inarbetat profilområde vid högskolan, av det grundläggande synsätt som redovisas i programförklaringen *Det kompletta professions-*

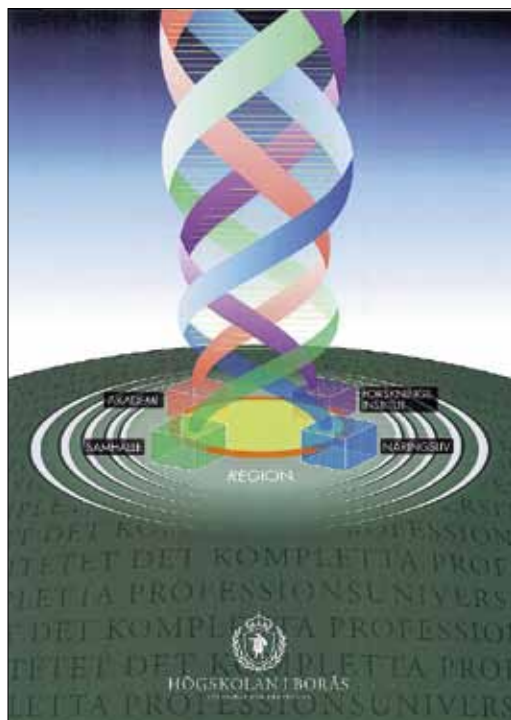

Bild 2: Illustrationen till programförklaringen *Det kompletta professionsuniversitetet* demonstrerar den grundläggande idén om att sammanföra kompetenser från akademi, forskningsinstitut, näringsliv och samhälle till nytta för regionens utveckling.

lärosätet. Utifrån en dialog med KK-stiftelsen, det fortsatta interna utvecklingsarbetet på lärosätet samt med hänsyn tagen till den snabba utvecklingen i högskolesektorn, har samtidigt inriktningen på en KK-miljö i Borås reviderats. Till exempel har planerna på att utveckla särskilda examensformer för professionsinriktade utbildningar inte prioriterats i det fortsatta arbetet.

M³ har sin bas vid Institutionen Textilhögskolan, men är till sin uppbyggnad institutionsövergripande och involverar forskargrupper från ett flertal forskningsområden vid Högskolan i Borås; förutom ”Textil och mode”, i första hand områdena ”Handels- och tjänstvetenskap” samt ”Resursåtervinning”. (Se avsnitt 5).

2. Citat från KK-stiftelsens hemsida, www.kks.se/templates/StandardPage.aspx?id=12621.

3. *Det kompletta professionsuniversitetet: en miljö för kunskap och kompetens*. Högskolan i Borås programförklaring för en KK-miljö, dnr: 297-08-62. Citat från sid 2.

4. Till exempel har programförklaringen legat till grund för det pågående arbetet med att revidera högskolans utbildnings- och forskningsstrategi. Dokumentet, som ska behandlas av högskolans styrelse i februari 2010, bär det preliminära namnet *Det kompletta professionslärosätet: Mål och strategier för Högskolan i Borås 2010–2013*.

Textil och mode: en stark profil vid Högskolan i Borås

3

FORSKNINGSFÄLTET TEXTIL OCH MODE tillhör de områden inom vilka Högskolan i Borås har ett uttalat nationellt ansvar, till följd av att lärosätet förfogar över en mycket stark miljö. Institutionen Textilhögskolan har en ledande position i Norden och uppvisar även i en internationell jämförelse särdrag, som skapar särskilt goda förutsättningar för utvecklandet av ett flervetenskapligt forskningsprojekt som M³.

Textilhögskolan kännetecknas av att man i en väl sammanhållen kunskapsmiljö integrerar tre huvudinriktningar: design, textil teknologi och textil management. Detta förhållande ger bredd åt verksamheten och skapar förutsättningar för forskning som avspeglar förhållandena i textil- och modenäringen. Samspelet mellan vetenskaplig och konstnärlig verksamhet har stor betydelse för inriktningen på, och den fortsatta utvecklingen av, utbildning och forskning inom området textil och mode.

Samarbetet mellan Textilhögskolan och textil- och modenäringen kommer till uttryck i till exempel organisationen av utbildningsråden vid institutionen; i varje råd är tre till fyra personer från branschföretag representerade. Relationerna är också väl utarbetade med branschorganisationen TEKNO.

Mellan å ena sidan den högre utbildningen och forskningen, och å den andra näringslivet, finns effektiva kanaler etablerade, vilket leder till ett intensivt kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Utmaningar, problem och behov i textil- och modenäringen förs in i akademien, samtidigt som forskningsresultat vinner tillämpning i branschen. Samverkan är också ett bidragande skäl till den entreprenörskultur som har utvecklats vid institutionen.

Högskolan i Borås är centrum för det internationellt uppmärksammade forsknings- och innovationsprogrammet *Smart Textiles*, som fokuserar på utveckling av nästa generations textila produkter. Smarta textilier handlar om textilt material som har ett högt kunskapsinnehåll och/eller är integrerade med modern teknologi. Applikationer finns inom en rad områden, t.ex. arbetsmiljö och sjukvård.

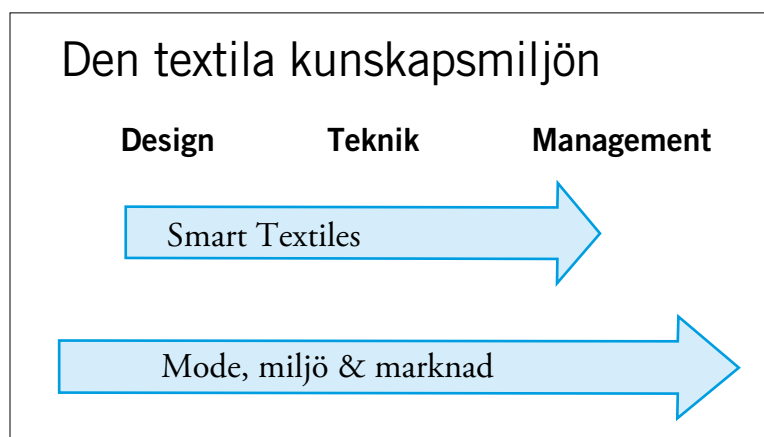
Smart Textiles är ett Vinnväxt-initiativ och stöds av VINNOVA. Det utgör i kraft av sitt praktiska exempel och sina framgångar en modell för organisationen av samverkan mellan akademi, institut, offentliga aktörer och företag inom M³. *Smart Textiles* är också en förebild för praktiska lösningar rörande samproduktion och kommersialisering.

Medan *Smart Textiles* framförallt rör forskning om design och teknik och samspelet mellan dessa områden, är det i första hand frågeställningar som rör samspelet mellan design och management som utgör den vetenskapliga utgångspunkten för M³. Forskningsprogrammen *Smart Textiles* och M³ överlappar och kompletterar varandra. Tillsammans skapar de förutsättningar för uppbyggnaden av en komplett textil forskningsmiljö.

Textilhögskolan förfogar över en högklassig infrastruktur i form av bland annat en avancerad maskinpark, laboratorier och studios. Vid institutionen bedrivs en mångsidig utbildningsverksamhet på såväl grundläggande som avancerad nivå. Fyra magisterinriktningar och en masterutbildning, skapar ett gott underlag för rekrytering av doktorander till forskningsprogram.⁵ Försörjningen med forskarstuderenter från de egna utbildningarna är viktig för att stärka den vetenskapliga kompetensen inom textilområdet, då det i dag kan vara svårt att rekrytera lärare och forskare som förenar branschkunskap med relevant vetenskaplig skolning.

Utifrån den beskrivna styrkepositionen kommer Högskolan i Borås under våren 2010 att ansöka om forskarutbildningsrättigheter inom området Textil och mode, och om examensrättigheter på forskarnivå inom det konstnärliga området. Design – inriktning textil, definierar den konstnärliga textila forskningen vid lärosätet.

Bild 3: Bilden visar hur de flervetenskapliga forskningsprogrammen Smart Textiles och M³ står i relation till de tre huvudinriktningar som kännetecknar den unika textila kunskapsmiljö som finns i Borås.

5. Inriktningarna på magisternivå är: textilteknologi, textilekonomi, applied textile management samt fashion management. På masternivå ger Högskolan i Borås en konstnärlig master i mode- och textildesign med inriktning mot modedesign eller textildesign.

Sjuhäradsregionens näringsstruktur

ETT STARKT BIDRAGANDE skäl till att Högskolan i Borås vill utveckla M³ till en KK-miljö, är den företagskultur samt den näringsstruktur som präglar det lokalt och regionalt omgivande samhället.

De forskningskompetenser som ryms inom M³ matchar på ett antal nyckelområden den näringslivsinriktning som präglar framförallt Borås och Sjuhärad, men också det vidare regionala området. Detta gäller i första hand naturligtvis hela det textila fältet. Närregionen är en känd hemvist för ledande varumärken inom konfektionsbranschen – t.ex. Gina Tricot och Oscar Jacobson – men rymmer också framgångsrikt företagande med inriktning på tekniska textilier, som bland annat TST Sweden.

Verksamhetsfält som logistik, handel och hållbar utveckling kännetecknas av att de är styrkeområden för såväl högskolan som det lokala näringslivet. Möjligheterna är härigenom stora för korsbefruktnings mellan vetenskaplig och erfarenhetsbaserad kunskap, men även för kritiska möten där olika perspektiv kan brytas mot varandra.

Till de trender som kännetecknar utvecklingen av Sjuhärads regionala näringslivsstruktur hör att en kultur av nätverksbyggande och olika former av formella likväl som informella samarbetsformer mellan företagande, högskola, institut och offentlig verksamhet är i stark tillväxt.⁶ Det stora engagemang som ett flertal företag visat i utvecklingen av *Smart Textiles* är ett uttryck för detta.

Av betydelse för den potential för samverkan och samproduktion som M³ rymmer, är vidare att näringsstrukturen i Sjuhäradsregionen är uppbyggd kring små och medelstora företag, vilka i avsaknad av egna FoU-resurser är i särskilt behov av det partnerskap som Högskolan i Borås erbjuder.⁷ En viktig plattform för detta samverkansarbete är Espira Tillväxtcentrum, som inriktar sig på nyföretagande samt etablerade små och medelstora företag.⁸

6. Skrivningarna baserar sig på uppgifter från Sjuhärads kommunalförbund. Se <http://www.sjuharad.se/Page.asp?PageId=35&Section=5>

7. Enligt en uppskattning som utförts av näringslivskontoret i Borås Stad är närmare 80 procent (8000 av 10600) företag i Borås SME-företag, om med detta begrepp avses företag med 1–20 anställda.

8. För en närmare bild av Espiras verksamhet, se <http://www.espira.se/>

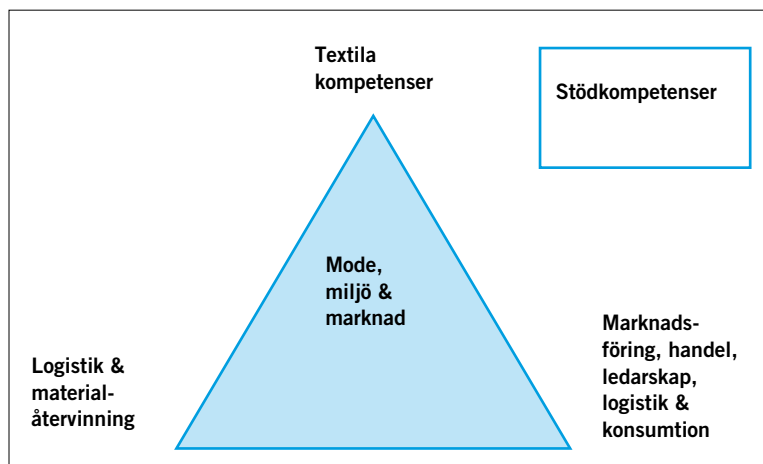
5

Strukturen för forskningsprogrammet

FORSKNINGSPROGRAMMET M³ baseras på målsättningen att kombinera en profilerad satsning mot ett av högskolans forskningsområden, med den kritiska miljö som lärosätet som helhet förfogar över. Lokaliseringen av programmet till Institutionen Textilhögskolan, förenas därför med en tydligt institutions- och områdesöverskridande struktur. Den breddning av forskarkompetenser och intressen som detta innebär är viktig inte minst ur de textila professionernas synvinkel. De får härigenom möjlighet till samarbete med andra vetenskapliga kunskapsmiljöer än de som ryms inom ramen för Textilhögskolan.

Inriktningen, att ta ett samlande forskningsgrepp på hela den textila värdekedjan, med dess mångdimensionalitet, skapar behov av att till forskningsprogrammet knyta andra kompetenser än de som hör hemma inom de tre kärnområdena – mode, miljö och marknad. Här kommer andra starka forskningsfält vid Högskolan i Borås att bidra med viktig kompetens. Till exempel kan studier av marknadsföring av, och handel med, modeprodukter, tillföras åtskilliga aspekter genom samarbete med specialister inom informationsvetenskap.

Bild 4: Forskargrupperna inom M³ är huvudsakligen sammansatta från tre olika prioriterade forskningsområden vid Högskolan i Borås. Eftersom den textila värdekedjan rymmer så många dimensioner finns även stöd-kompetenser i form av t.ex. informationsvetenskaplig specialistkompetens knutna till programmet.

Strukturen för M³ kan sammanfattningsvis beskrivas som en kombination av kärn- och stödkompetenser.

Efter modell från *Smart Textiles* kommer ett fullskaligt genomförande av M³ att innebära att ett antal olika laboratorier och studios byggs upp, till vilka företag som samproducerar med högskolan ges tillgång. Kunskapsmiljön kring M³ får därmed prägel av en öppen experimentell verksamhetsyta och blir en attraktiv mötesplats. Detta innebär att gynnsamma förutsättningar skapas för fruktbara utbyten av idéer, erfarenheter och kunskap, och för växelverkan mellan företagsdrivna och akademiskt motiverade projekt.

6

Övergripande satsningar inom M³

FÖR ATT FÖRVERKLIGA målsättningar rörande vetenskaplig utveckling inom, och tillväxtalstrande samproduktion utifrån, forskningsprogrammet M³ är ett antal övergripande satsningar särskilt viktiga:

- Att vidareutveckla dagens forsknings- och tillämpningsmiljö till en inom sitt område unik spetsverksamhet.
- Att bygga upp nya, och vidareutveckla befintliga, samarbeten med internationella lärosäten med fashionprofil.
- Att rekrytera forskare med såväl generisk kompetens som applikationskompetens.
- Att initiera och genomföra samverkansprojekt med små och medelstora företag, där företagens insats finansieras av FoU-checkar.⁹
- Att inrätta vistelsestipendier till internationellt ryktbara designers för verksamhet i modestaden Borås.
- Att etablera en organisatorisk överbyggnad i form av en projektledning som ska vara drivande i det fortsatta uppbyggnadsarbetet.
- Att inrätta en seminarieriserie, alternativt regelbundna workshops, som kan utgöra plattform för dialoger mellan olika forskargrupper.

9. Förebilden är en modell för att stimulera forsknings- och utvecklingsarbete i företag som har utvecklats i Västra Götalandsregionen. Genom FoU-kortet finansierar regionen forskning och utvecklingsinsatser för små och medelstora företag. Sammanlagt ska tio miljoner kronor delas ut genom FoU-kortet under 2009–2010. Syftet är att stärka små och medelstora företags möjligheter att konkurrera på globala marknader, att förbättra den ömsesidiga kunskapsöverföringen mellan företag, akademi och forskningsinstitut samt att skapa nya arbetstillfällen.

Pågående forskning inom M³

I DAGSLÄGET BEFINNER sig M³ i en uppbyggnadsfas. Forskargrupper är i begrepp att sättas samman samtidigt som närmare relationer håller på att arbetas upp med samverkansaktörer i det omgivande samhället. Vid Högskolan i Borås finns emellertid redan i dag ett antal forskningsprojekt som faller inom ramen för M³.

Ett exempel på forskning och utveckling inom M³ handlar om studier av modeller och metoder för styrning, organisation och ledning inom modebranschen. Perspektivgivande forskning rörande hur företagen leds och styrs och om hur effektivitet eftersträvas och uppnås, ger möjligheter till teoriutveckling inom forskningsfältet samtidigt som goda lösningar kan identifieras och omsättas i samverkande företags verksamhet.

Inom området ”Fashion logistics” utvecklar forskare modeller för en effektiv efterfrågestyrd varuförsörjningskedja. Studier bedrivs rörande övergången från synsättet att försöka sälja det som går att tillverka, till att tillverka och distribuera det som går att sälja, det vill säga det som efterfrågas. Problemställningen ansluter till forskning om konsumentbeteende, och till ständigt aktuella frågor om vilken relationen är mellan behov och efterfrågan och om hur företag ska agera på marknaden för säkra en hållbar utveckling.

Ett annat exempel på pågående forskningsverksamhet, är studier av så kallade resilienta organisationer. En sådan organisation äger förmågan att anpassa sin verksamhet till förändrade förutsättningar utan dramatik och negativa konsekvenser för kunder och medarbetare. Organisationen är flexibel samtidigt som den präglas av en grundläggande stabilitet baserad på decentralisering och av stor kunskap om kundbehov. Inom ramen för M³ kommer en rad forskningsprojekt att genomföras där egenskaper för resilienta organisationer ska identifieras och användas som referensram för att tolka tillstånd och förklara identifierade utvecklingsförlopp.

En befintlig forskningsinriktning med stor relevans för M³, utgörs av studier av entreprenörskap. Det är viktigt att söka förklara innebörden av ett entreprenöriellt ledarskap och dess betydelse för företagsutveckling. Individens förhållningssätt och agerande sätts i relation till förutsättningar och konventioner som kan innebära möjligheter eller begränsningar för att utöva ett för företagsutveckling gynnsamt ledarskap. En utgångspunkt för planerade studier är pågående forskning vid högskolan rörande den så kallade knalleandans innebörd och betydelse för utvecklingen inom textil- och modebranschen.

Sedan 2005 pågår ett intensivt arbete med en allmän utveckling av modedesign som akademiskt område på Högskolan i Borås med utgångspunkt dels i ett pedagogiskt utvecklingsprojekt "Interaktionsdesignmetodik i modedesignundervisning", dels i forskningsprojektet "Designförklaring i modedesign". Under 2009 kunde högskolan utlysa fem doktorandtjänster i praktikbaserad modedesignforskning.

Den allmänna målsättningen är att bidra till utvecklingen av designmetodik för modedesign; att i nära samverkan med professionen, såväl inom företag som inom högskolan ta fram förslag på grundläggande modeller vilka kan användas som utgångspunkt för utveckling av metodik för professionellt arbete och för utveckling av undervisningen i modedesign. I dag saknas i väsentlig mån en mer övergripande teoribildning och metodologi för modedesign som designområde.

Till detta kommer att modedesignprocessen är speciell genom sina mycket korta cykler, sin intensitet, sina krav på snabba beslut och samt sin utgångspunkt i mer eller mindre välgrundade antaganden om framtida trender. Processen ställer stora krav på systematiskt arbete, och utveckling av designmetodik speciellt anpassad för modedesign är därför också viktigt för utvecklingen av modedesign som designprofession.

Dessa beskrivningar av projekt och forskningsfält ska, som omnämnts, ses som exemplifierande riktmärken för framtida forskning kring bärande och övergripande temata inom mode, miljö och marknad. Ingångsättandet av en fullskalig utbyggnad av M³ innebär att en rad dynamiska processer påbörjas. Befintliga forskningsprojekt intensifieras samtidigt som en breddning av agendan kommer till stånd. Framförallt ges enskilda forskare och forskargrupper genom den samlade kritiska miljön tillgång till sammanhang och interaktion med andra projekt samt ökade möjligheter till samverkan och samproduktion med externa aktörer.

Textilnäringen och strukturkrisen

DET RÅDANDE KONJUNKTURLÄGET i Västsverige präglas av varslen inom fordonsindustrin. Högskolan i Borås har i flera sammanhang redogjort för lärosätets beredskap att i ett kort tidsperspektiv bidra till den strukturomvandling som krävs för en hållbar utveckling.¹⁰ Problemen inom fordonsindustrin skapar behov av ett långsiktigt arbete med att bygga upp hållbara alternativa arbetsmarknader och sysselsättningsområden i Västsverige.

Den omställningskris som Västsverige genomgår till följd av varslen på Volvo och den osäkerhet som under överskådlig tid kommer att omge SAAB, aktualiserar tidigare strukturomvandlingar som regionen har tvingats genomgå. En rad värdefulla erfarenheter av betydelse för samtida såväl som framtida finns att göra utifrån 1970-talets tekokris. Den överlevnads- och anpassningsförmåga som den till Borås och Sjuhäradsregionen lokaliserade textilnäringen har uppvisat, tilldrar sig europeiskt intresse. I september 2009 besökte EU:s STIS-kommitté Borås för att studera hur tekokrisen har omvandlats till framgång i samma bransch.¹¹

Strukturomvandlingen som tekobranschen har genomgått är resultatet av hur företagen har kombinerat entreprenörskap, management, teknik och design efter att produktionen av tekovaror flyttades till länder med lägre produktionskostnader. Genom att satsa på strategier som innebar specialisering och nischning, har företagen varit framgångsrika i att hitta nya marknader för produkter som till exempel rullgardiner, viror, filter, geotextilier och smarta textilier. Parallellt med utvecklingen av tekniska textilier har även svensk textil- och konfektionshandel utvecklats. Näringen domineras numera av ett antal stora modehandelsföretag som verkar på en internationell marknad. Exportframgångarna är ett resultat av hög kompetens inom såväl design som modelogistik och handel. Genom företag som IKEA och Hemtex har Sverige också en betydande internationell handel med inredningstextilier.

Dessa erfarenheter är av betydelse för andra näringar, särskilt intressant ter sig den kultur av entreprenörskap och den näringslivsstruktur baserad på små- och medelstora företag som vuxit fram efter krisen. Högskolan i Borås har genom flervetenskapliga forskningsområden inom textil, mode, handel och resursåtervinning och forskningsprogrammen M³ och *Smart Textiles* utmärkta förutsättningar att studera näringslivet ur ett strukturomvandlingsperspektiv och med fokus på SME-företagande. Detta vore en angelägen del i en större satsning på hållbar tillväxt i Västra Götalandsregionen.¹²

10. Se t.ex. rapporten *Västsvensk kraftsamling: Högskolan i Borås bidrag*.

11. "Europa vill lära av Borås", nyhetsartikel i *Borås Tidning* 24/9 2009.

12. Av relevans i sammanhanget är en aktuell ansökan från Centrum för arbetsvetenskap vid Högskolan i Borås till KK-stiftelsen om medel för att etablera ett konsortium för samproducerande kunskap om organisatorisk resiliens. Konsortiet, förkortat KORS (Konsortiet för Organisatorisk Resiliens i Sjuhäradsregionen), ska bedriva praktikorienterad kunskapsbildning inom ett för svenskt näringsliv avgörande område och kommer att stödja företag att utveckla praktiker som kan stärka deras förmåga att hantera externa kriser och påfrestningar.

Forskning lyfter modestaden Borås

GENOM SAMMANFÖRANDE av olika kompetenser från hela den kreativa textila kunskapskedja som finns i närregionen till ett närmare partnerskap, stärker Borås sin ställning i den nationella och skandinaviska modeutvecklingen. Denna målbild finns uttalad både från Högskolan i Borås sida och från en rad andra centrala aktörer i regionen. Samförståndet är utbrett om att samverkan är nyckeln till att kunna tillvarata den tillväxtpotential som finns i det regionala styrkeområdet textil och mode.

Inom det vid Högskolan i Borås lokaliserade forsknings- och innovationsprogrammet *Smart Textiles* bedrivs ett stort antal projekt som bygger på en långtgående samverkan mellan forskare vid högskolan och utvecklingsansvariga och chefer i företag verksamma i företrädesvis Sjuhäradsbygden. Satsningen på M³ innebär att ytterligare resurser avsätts för att bygga och befästa broar mellan aktörer i innovationssystemet och åstadkomma en välutvecklad och fungerande samproduktion. Möjligheter skapas för möten av skilda slag som ger förutsättningar för gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt.

I Borås med omnejd finns en rad andra plattformar för samverkan och samproduktion etablerade, till dessa hör förinkubatorn Textil- och modefabriken.¹³ Denna är resultatet av ett samarbete mellan Espira och Högskolan i Borås, och erbjuder sina intressenter möjlighet att ta del av en rad verksamheter. Hit räknas till exempel att i inkubatorn testa material, design och produkter. En annan betydelsefull aktör är Marketplace Borås, som är en samarbetsyta för bland annat företag i branschen.¹⁴ Marketplace Borås har en viktig roll, inte minst genom sitt visionsarbete. Till målen hör bland annat att bygga upp en Fashion park med 20–30 så kallade groddföretag och att utveckla nätverk med spetskunnande.

Högskolan i Borås ska, i kraft av regionalt kunskaps- och kompetensnav, vara den ledande parten i en sådan utveckling. Som fram-

gått var det en bärande tanke i Högskolan i Borås programförklaring om det kompletta professionsuniversitetet 2008, att utveckla ”en nationell modell för hur akademien kan inta en tydligare roll för regional tillväxt- och välfärdsutveckling”. M³ är en konkretisering av denna ambition, och tillvaratar och utvecklar samtidigt de erfarenheter som gjorts inom *Smart Textiles*. Genom en forskningsdriven och -ledd samverkan och samproduktion inom det regionala styrkeområdet mode och textil kommer nyföretagande att stimuleras och nya arbetstillfällen skapas i befintliga företag.

Samspelet mellan akademien och det omgivande samhället, får konkreta uttryck i att M³ leder till framväxten av verksamheter som erbjuder studenter som examinerats vid Högskolan i Borås rika möjligheter till utveckling i yrkeslivet. Kompetenser som idag riskerar att gå förlorade kan därmed behållas i Borås och Sjuhärad. Den samlade textila miljö som plattformar som M³, *Smart Textiles* och Marketplace Borås skapar, kommer att attrahera svenska och internationella företag till att lokalisera verksamhet i regionen. De helhetsperspektiv som blir möjliga genom sammankopplingen av akademien med institut, näringsliv och offentlig verksamhet bidrar även till att underlätta rekrytering av vetenskaplig spetskompetens till Högskolan i Borås.

M³ ska bidra till att designers, entreprenörer och forskare väljer att etablera sig i Borås och Sverige.

13. För fler uppgifter om Textil- och modefabriken, se <http://www.textilochmodefabriken.se/>

14. För fler uppgifter om Marketplace Borås, se <http://www.marketplaceboras.com/marketplace.asp>

Vi påverkas alla av mode; mest uppenbart som konsumenter, men till exempel också genom näringens betydelse för den nationella ekonomin; genom modereklamens framträdande plats i städernas offentliga miljöer eller när vi tar del av samhällsdebatt om textilproduktion och ekologi. Mode är ett fenomen med bäring på stora delar av samhället och som griper in i våra liv, och därmed ett område väl lämpat för flervetenskaplig forskning.

I denna rapport ger professor Björn Brorström och fil.dr. Johan Sundeen en första presentation av forskningsprogrammet M3 – mode, miljö och marknad. De pekar på möjligheten av en FoU-driven utveckling – med samproduktion mellan Högskolan i Borås och det omgivande samhället som en bärande del – som skulle stärka Sjuhäradsregionens ställning som textilt centrum.

HÖGSKOLAN I BORÅS

VETENSKAP FÖR PROFESSION